

DIREKTORATET FOR
NATURFORVALTNING

Miljø og landbruk hund og katt eller hånd i hanske (Kommunekonferanse Nordland)

Janne Sollie
DN-direktør
11.04.2013

- Vern (arealvern - verneområder)
- Truede naturtyper(rødlista) og utvalgte naturtyper
- Truede arter(rødlista) og prioriterte arter
- Rovvilt
- Fremmede arter (svartelista)
- Landskap og kulturlandskap (landbrukets kulturlandskap)
- Skogbruk
- Klimatiltak
- INON
- Vannforvaltning

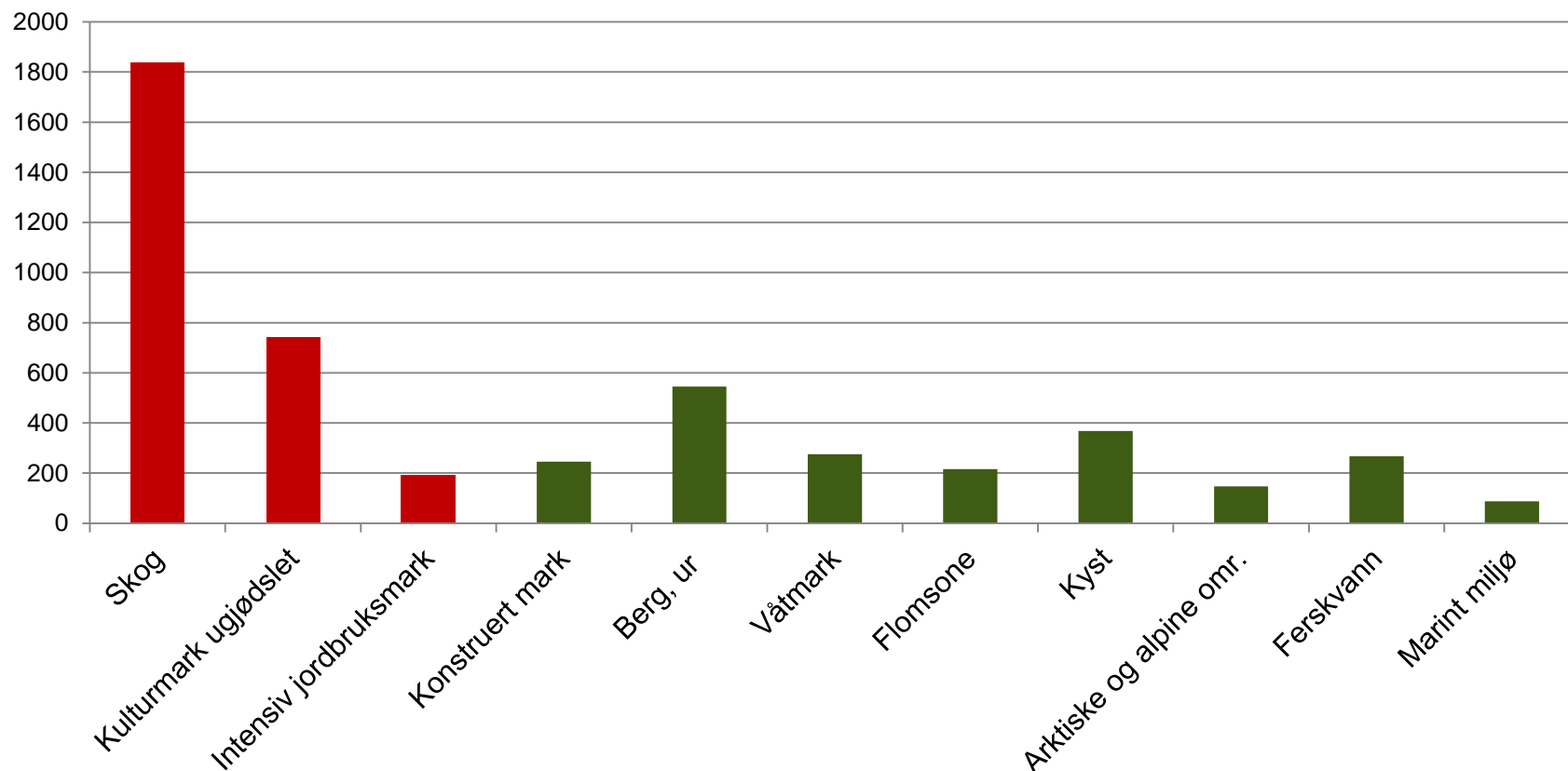
- Å bevare biologisk mangfold i bl.a. skog

- og kulturmarker

Landbrukets arealer og rødlista

Antall arter etter hovedhabitat

Landbruket har skapt biologisk mangfold

DIREKTORATET FOR
NATURFORVALTNING

Nye metoder gir negative effekter

DIREKTORATET FOR
NATURFORVALTNING

Jordbrukets kulturlandskap

DIREKTORATET FOR
NATURFORVALTNING

Jordbrukets kulturlandskap

DIREKTORATET FOR
NATURFORVALTNING

Opphør av tradisjonelle driftsformer er en utfordring for å ta vare på biologisk mangfold:

- 741 (20 %) trua eller nær trua arter er knyttet til kulturmark.
- På den norske rødlista for naturtyper er 13 av de trua naturtypene helt eller delvis kulturbetinget.
- DN og SLF (sammen med RA) har over flere år samarbeidet om å ta vare på kulturlandskapet

Dagens samarbeid Landbruk - Miljø

DIREKTORATET FOR
NATURFORVALTNING

Godt samarbeid og samspill
på ulike NIVÅ :

- mellom sentrale myndigheter,
(departementsnivå og direktoratsnivå)
- mellom regionale myndigheter
(landbruks- og miljøvern avdelinger og
andre
- med næringsorganisasjoner , NGO mm

På ulike TEMA:

- Planområdet
- Kulturlandskap
- **Vannforvaltning**
- **Roviltforvaltning**

.. noen er mer utfordrende enn andre ...

© NaturArkivet.no

Foto: Bård Bredesen.

- Fokus på felles utfordringer
  - Press på arealene
  - God planlegging fra regionalt til lokalt nivå
  - Kunnskapsbasert forvaltning – NML, PBL og sektorlovverk

74 % syntes felles samling var bra eller svært bra

86 % ønsker at vi skal ha felles samling i framtid

”Miljøinteressene og landbruksnæringen må gå sammen om å beskytte verdifull matjord og vakker natur”

Erik Solheim,
Miljø- og utviklingsminister

Nationen 01.10.11

JORDVERN

Matjord og marka – ja takk, begge deler

Matjord er en knapp ressurs i Norge, og jeg er en av jordvernets sterkeste tilhengere. Samtidig vil jeg bevare markagrensa. Nationen lager en kunstig motsetning mellom natur og landbruk i kommentaren 29. september.

Nationen skriver at dyrkajorda ikke har noen miljøvernminister til å tale for seg. Dette kjenner jeg meg ikke igjen i. Matjord har et sterkt vern i norsk lovverk, og slik skal det fortsatt være.

I Miljøverndepartementet har vi stadig plansaker hvor vi sier nei til kommuner som vil bruke dyrka jord til boliger eller annen utbygging.

Skal vi skaffe nok boliger til alle som flytter til Oslo-området i framtida, må vi se på andre løsninger. Vi må ta i bruk gamle industriområder og bygge i høyden. Overalt i Oslo blir det nå bygd på tidligere industriområder som Ensjø, Kværnerdalen og Nydalen. Å bygge tett og høyt er bra for klimaet ved at vi sparer energi og reduserer transportbehovet.

Regjeringen har satt et ambisiøst mål om å halvere tap av

SAMMEN

«Miljøinteressene og landbruksnæringen gå sammen om å beskytte verdifull matjord og vakker natur.»

matjord. Kommunene og fylkeskommunene skal gjennomføre denne politikken. Dette har jeg og landbruksminister Lars Peder Brekk innskjerpet i et brev til kommunene 19. november i fjor.

Jeg undrer meg over at Nationen tar til orde for at vi skal sitte i Oslo og fjerntyre jordvernet gjennom en nasjonal vernebestemmelse. I andre saker tar Nationen til orde for lokalt selvstyre.

Jeg mener vi må beholde hovedprinsippet om at beslutningene tas lokalt, også i saker som berører jordvern. Så har vi sterke nasjonale retningslinjer som kommunene må følge. Fylkesmannen kan fremme innstilling hvis en plan ikke tar godt nok hensyn til matjorda. Som oftest finner da kommunen og fylkesmannen fram til en løsning. Men i noen få saker må jeg som miljøvernminister fatte beslutningen, i samarbeid med landbruksministeren.

Jeg er stolt av markaloven og stolt av markagrensa. I stedet for å sette natur og landbruk opp mot hverandre, må miljøinteressene og landbruksnæringen gå sammen om å beskytte verdifull matjord og vakker natur. Begge deler er uhyre viktig, ikke minst for våre etterkommere.

Erik Solheim
Miljø- og utviklingsminister

- Prioriterte arter
- Utvalgte naturtyper

- Utvalgte kulturlandskap
- Verdensarvområder
- Økosystemtjenester (eksempel: pollinering)

Bønder på Jæren raser mot vern som båndlegger dyrka mark

Den lille fuglen Svarthalespove er blitt sentrum for en vernekonflikt på Jæren.

— Jeg er forbanna. Det er frustrerende at noe skal komme og ødelegge for oss på denne måten, men vi kan ikke gi oss. Vi må arbeide videre, sier én av de involverte bøndene, Trond Kristian Refve, til [Jærbladet](#).

- I to tiår har samarbeid bidratt til at landbrukets miljøvirkemidler har inkludert biologiske verdier, eks. tidligere "områdetiltak" og "STILK", i dag "SMIL" og "RMP" (regionale miljøtiltak)
- Ved revidering av miljøprogram i landbruket er miljøforvaltningens nye virkemidler UN/PA implementert
- Miljøforvaltningens nye tilskuddsordning til UN/PA søker å samhandle med og utfylle landbrukets tilskuddsordninger på en best mulig måte, og vi ser i dag en rekke "spleiselag" mellom tilskuddsordningene på ulike tiltak

Bruk og vern

DIREKTORATET FOR
NATURFORVALTNING

Utvalgte kulturlandskap

DIREKTORATET FOR
NATURFORVALTNING

- Felles satsingsområde landbruk/miljø – tett samarbeid
- Helhetlige landskap med både miljø- og produksjonsverdier
- Satsningene på UN/PA og Utvalgte kulturlandskap har ført til et tettere samarbeid både på nasjonalt og regionalt nivå

Hoddevik-Liset på
Stadt, Selje, Sogn
og Fjordane

Samordning av virkemidler

DIREKTORATET FOR
NATURFORVALTNING

16 TORSDAG 25. AUGUST 2011

KOMMUNAL RAPPORT

KOMMUNAL RAPPORT

Naturmangfold

Mobiliserer for blomsterenga

Naboer kan ikke forstå at Vestre Toten kommune kan regulere en nasjonalt viktig **SLÅTTEMARK** til boligformål. Nå håper de at en ny forskrift til naturmangfoldloven kan stoppe planene.

BRANOS
Mellem moderne villier og vel-
tømmende greppelener i Plogveien
på Raufoss ligger et lite stykke
slåttemark i gamle dager. Vest-
bakken. Så ble, gullt hus omkring
et av gamle splinternye, slipshaker
og slåttemark nok til å få ei lita og
en grø.

I flere år holdt naboenes dug-
nad og slo grasen for den tillige
eieren, som nå er død. Da kom
kommunen langt det biologiske
mangfoldet rundt artsmangfoldet.
Vestbakken klassifisert som
slåttemark med nasjonal verneverd-
ig klasse A. Som et nasjonalt vilt-
g. Det ble registrert en rekke ar-

ter. Bare et opprør skal få stå ig-
jen.

Kommunens utøvelse over-
vises av naboenes lokale spær-
mer. De svarer og forklarer så
godt de kan, for Karin Stern går
rett til det hun mener er sakens
kjerner.

Det egentlige problemet er
kommunens er erstatningsansvar-
lig, hvis tonta ikke kan betynges,
sier han.

Hadde staten satt av midler til
dette, så hadde det ikke vært noe
problem. Det er klart utbygging vil
ha ut verdien av skona, bekrefter
Andersen.

Hvor stort et eventyrlig erstat-
ningsansvar kan bli, er det ikke
klart.

sommer stadiet kommunens
vedtak.

Fylkesmannen styrer «hensyn-
ene til naturmangfoldet kunne
svært enkelt noe bedre i plan-
prosessen». Men det er rett for
slåttene. I denne saken har kom-
munen latt nasjonale forelinger for
rettsbeskyttelse og forsvare
veie tyngre enn hensynet til sjeld-
ne arter og en sårbar naturtype.

Det har ikke Fylkesmannen inn-
vendinger mot. Kommunen vil
densuten prioritere andre slått-
marker, sier Fylkesmannen i
sit brev i juli.

Men naboenes til Vestbakken
kan ikke se hvilke samfunnsinter-
esser som er i spill.

Naboer og naturvernere er forvildet av planene til å bygge ut slåttemarken. De mener det er viktig å bevare naturen og kulturlandskapet. Foto: Bård Einarsson, NTB Scanpix

Arter som natt-trøst, ildegull

Det lille gule huset må vike for et stort bygg, hvis Vestre Toten kommune ikke snur, for å bevare en utvalgt naturtype.

– Må vurdere om verdifull natur går tapt

- PBL
- RMP
- SMIL
- Naturmangfoldlov med utvalgte naturtyper
- Handlingsplaner
- Utvalgte kulturlandskap
- Skjøtsel i verneområder

En miljøverndirektør trår til med lauving!

Vannmiljø – gode eksempel

DIREKTORATET FOR
NATURFORVALTNING

- MORSA (Vansjø)

Kilde: Moss Avis

- Aksjon Jærvassdrag

Disse vant vannprisen

LENA FJELDHEIM GOURSAUD - TEKST OG FOTO
lena.goursaud@gjesdalbuen.no

Samarbeidet med bøndene for å bedre vannkvaliteten ble belønnet med vannprisen på vannseminaret torsdag.

Jæren vannområde var representert av bjerkreimsbuen Olaf Gjedrem og håbuen Olav Husveg. De to er ledere for prosjektet Frivillige tiltak i landbruket, og fikk prisen for arbeidet de gjør med å sikre vannkvaliteten i bekker og vann. Gjedrem og Husveg oppsøker bønder og forteller dem blant annet hvordan de bør gjødsle for å holde bekker og vann reine. Prisen ble delt ut av ordfører Olaug V. Bollestad.

– Prosjektlederne har bidratt til

Tidligere stortingsrepresentant og bjerkreimsbønde Olaf Gjedrem og kollega Olav Husveg fra Hå var glad for å få oppmerksomhet rundt arbeidet de gjør. De to leder prosjektet Frivillige tiltak i landbruket.

å kartlegge utfordringer og foreslå løsninger, motivere til tiltak og gå sammen med bøndene i tiltak. Derfor går årets pris til Jæren vannområde ved Olaf Gjedrem og Olav Husveg, erklærte Bollestad.

– Det var veldig gildt å få denne prisen, mente de to.

Prisen var en flott blomsterbukett og et fat som symboliserte gjesdalvannet, laget av Solbjørg Irene Ravndal.

Kilde: Gjesdalbuen

Vannmiljø – på rett vei

DIREKTORATET FOR
NATURFORVALTNING

- Tiltaksveileder

Kilde: SLF/Bioforsk

- Økt RMP og SMIL

3,7 MILLIONER: Oversikten over RMP-midler som bevilges for 2011 med utbetaling i 2012, viser at Østfold får den største økningen på 3,7 millioner kroner. (Foto: Ådne Aadnesen)

Mer til vannmiljøtiltak

Bedre vannmiljø er blant motivene for økning både til regionale miljøprogram og SMIL-midler i årets jordbruksavtale.

Kilde: Bondebladet

* ROVDYRFORLIKET

Flere bjørner felles enn før forliket

Etter det nye rovdyrforliket er antall fellingstillatelser på bjørn doblet. Stadig flere av tillatelsene ender også med felling.

- Fellingsandelen for bjørn er vanligvis lav, men jeg har inntrykk av at den har økt i år, sier seniorrådgiver i Direktoratet for naturforvaltning (DN), Lars Bendik Austmo.

Tall fra direktoratets arkiv over fellingsvedtak viser at inntrykket hans er riktig.

Stor økning

Fra 1. januar 2010 til 20. juli 2010 ble det gitt 22 skade- og lisensfellingstillatelser på bjørn, hvorav én ble felt. I år ble det gitt 45 slike fellingstillatelser på bjørn i samme periode, og åtte av dem endte med felling.

Kunnskap: Leder i Kongsvinger beitelag, Amund Wormstrand, tror godt kunnskap om bjørnejakt i jaktlagene er forklaringen på at østfellingsandelen på bjørn har sunket den siste tiden.

FOTO: SCANPIX

33 av årets skade- og lisensfellingstillatelser på bjørn ble gitt i løpet av den første måneden etter at det nye rovdyrforliket ble innført av partiene på Stortinget 16. juni. Seks av de 33 fellingstillatelsene som ble gitt mellom 17. juni og 17. juli i år, endte med felling. Dette er en dobling i antall fellingstillatelser sammenlignet med samme måned i 2010. Mellom 17. juni og 17. juli 2010 ble det gitt 17 fellingstillatelser på bjørn, og ingen av disse endte med felling.

MÅ Å PÅ OFFELTIVITATAN

- Det er generelt få fellingstillat-

telser på rovdyr som ender med felling. Alle de fire store rovdyrene er spesielt vanskelige å felle om sommeren, sier Austmo i DN.

Å øke effektiviteten på skadefelling, har derfor vært et politisk mål de siste årene, og nå ser det altså ut til at hvertfall bjørnejakten er blitt mer effektiv.

Austmo nevner kursing og kompensasjonsordning for jeger som mulige forklaringer på dette.

Et spørsmål om tid

Veterinær og leder i Kongsvinger beitelag, Amund Wormstrand, tror økt kunnskap om bjørnejakt i jaktlagene er forklaringen på at også fellingsandelen på bjørn har økt den siste tiden.

- Men det er helt klart behov for å effektivisere bjørnejakten ytterligere, sier han. Wormstrand opplever at det

IKREVENDE JAKT
«Det er generelt få fellingstillatelser på rovdyr som ender med felling.»

LARS BENDIK AUSTMO
SENIORRÅDGIVER
I DIREKTORATET FOR NATURFORVALTNING

Fakta

Skade- og lisensfelling

Etter det nye rovdyrforliket ble vedtatt (16. juni i år) har antall skade- og lisensfellingstillatelser gitt på bjørn sunket med 50 prosent sammenlignet med året før.

• Østfellingsandelen på bjørn, som har pleid å være svært lav, har sunket den siste tiden.

• De færreste fellingstillatelsene på rovdyr ender med felling. I 2010 ble det gitt totalt 211 skade- og lisensfellingstillatelser, hvorav 56 endte med felling.

Kilde: DN

nå gis fellingstillatelse på rovdyr både skade og enklere enn tidligere, og det er han glad for.

- Men det er hardt arbeid å felle rovdyr, og tidsfristen er fremdeles for kort, sier han.

Hos DN tror de imidlertid ikke at lengre tidsfrister vil gi mer effektiv rovdyrjakt.

- Vår erfaring er at lengden på jakttiden ikke betyr så mye. Det viktigste for å lykkes, er å være ute på riktig tidspunkt og å jakte på ferske skader, sier Austmo.

- Helt spennende!

Foreningen Våre Rovdyr reagerte sterkt på at både antall fellingstillatelser og fellingsandelen på bjørn har økt den siste tiden.

- Det er helt spennende! Disse tallene viser hvor forandelig og dynamisk det nye rovdyrforliket er, sier leder Anne Flor.

HANNE MARIA BREVIK
hon. nr. brevik@steko.no

Fredeligere i utmarka

OPTIMIST: Statsråd Lars Peder Brekk

Rovviltforliket gir klare føringer for forvaltningen. Nå må det praktiseres likt over hele landet.

Av Kjell Haugerud
Illustrasjon: Sidsel
18.07.2010

LITT MER FRED: Rovviltforliket gir grunnlag for mer fred i utmarka, mener landbruks- og matminister Lars Peder Brekk. Foto: Vidar Heitkatter

LILLEHAMMER: - Rovviltforliket gir grunnlag for reduserte konflikter mellom de ulike interessene, reduserte tap og øke forutsigbarhet. Det forventer vi også, sier landbruks- og matminister Lars Peder Brekk til G2.

En optimistisk utsagn skal fortellingsmøte om rovdyrforliket på Laga i går kveld. Tema var rovdyrforliket - Hva nå?

Brekk forventer mer fred i utmarka og mener helt klart at rovdyrforliket mellom de politiske partiene i Stortinget i juni i år gir godt grunnlag for å utnytte utmarka enda mer til beitebruk. Teoretisk skal det være mulig med en ferdobling.

Reagerer raske

Nå er den viktigste arbeidet å få forliket omgjort til praktisk forvaltning.

- Tidligere er det vært kritiserer at forvaltningen ikke har fulgt opp forrige forlik. Hva nå?

- Men inntrykket er at forvaltningen har satt signalene veldig raskt og at denne har resultert i raske saksbehandling. Men det er fornyende å bli påpasselig om endene. Det viktigste nå er å være ute på en enhelig forvaltning slik at

partene i begynnelsen av september.

Måltvendepartene er allerede endret forståelse for å sensellag av bjørn slik at den kan stanses 2. august fra og med i år.

Men Brekk tror på ingen måte at rovdyrforliket vil være fri for konflikter selv om det foreligger et forlik i Stortinget.

- Det vil fortsatt være behov for områdene slik og det er ingen grunn til å avleie diskusjonen om viltmønstre, sier han.

Bestandsnivå

I forliket er det fastslått at bestandsnivået for bjørn skal være 13 årlige ynglinger og at antall hann-

bjørner ikke skal overskride 1,5 ganger antallet hunner. Utvalgte hannbjørner skal utvalgt ikke slye innenfor beiteområdene.

For sly skal det innføres et samarbeid med Sverige om mål tall når svenske har gjort ferdig sin utredning om ulvebestanden. Inntil så skjer gjelder gamle bestandsnivå.

Forlanger bjørnejakt på vårsnø i Oppland

Forlikt om sau og ulv

BJØRN TOK 11 SAUER

5 ULVER HAR FORSVUNNET SPORLØST

” Vi møter
et miljø
som ikke sier
noe til politiet

Ulv spiste ku – døde

Øremerket satt fast i tarmen

Et nytt vanskelig område er for eksempel **skog**

DIREKTORATET FOR
NATURFORVALTNING

- Hvordan kartlegge **INON** og bruke dataene i skogsplanlegging mm
- Oppfølging av klimameldingen - **klimaskog**
- Forskrift om utsetting av **utenlandske treslag** – samarbeid om søknadsbehandling
- Utvalgte naturtyper og prioriterte arter, **UN og PA**
- Utveksling, tilrettelegging og bruk av **miljødata**
- Utviklingen av **Naturindeks**

Foto: Leonhard Mikalsen (SNO)

Skogbruk

DIREKTORATET FOR
NATURFORVALTNING

- Vern av skog
- Tilplanting av biologisk verdifull kulturmark(klimaskog)
- Utenlandske treslag

«Mer penger til skogvern»!

Natur og Ungdom
NOF,
Norges Skogeierforbund,
WWF,
Norsk Industri
NORSKOG,
Norges naturvernforbund
Greenpeace
Fremtiden i våre hender
SABIMA

Skogens rolle i nasjonal klimapolitikk

- **Regjeringen vil:**
- Øke det produktive skogarealet gjennom **reduisert avskoging** og skogforringelse og gjennom en aktiv bærekraftig politikk for **økt tilplanting på nye arealer**. Som en del av dette, vil regjeringen presentere en strategi for økt skogplanting. Samtidig må det utvikles miljøkriterier for dette. **Kommunene bør gjennom arealplanleggingen søke å redusere avskogingen.**
- Opprettholde eller øke karbonlagret gjennom aktiv, bærekraftig skogpolitikk blant annet gjennom styrket innsats innen skogplanteforedling, **økt plantetetthet** og gjeninnføring av forbudet mot hogst av ungskog samt **å styrke skogvernet.**
- Utrede en ordning med frivillige klimatiltak og samarbeidsavtaler med grunneiere om etablering av klimaskoger.
- Bedre insentivene til uttak av råstoff fra skogen til bioenergi, med særlig vekt på skogsavfall (GROT) slik at blant annet tiltak med kort tilbakebetalingstid for CO₂ prioriteres.
- Bidra til økt karbonopptak gjennom **målrettet gjødsling av skog**. Samtidig må det utvikles miljøkriterier for dette.

- Redusert avvirkning (kan være positivt)
- Skogplanting/økt tetthet (til dels stor konflikt)
- Skoggjødsling (stor konflikt)
- Bioenergi (nøytralt eller positivt for naturmangfold og landskap)
- Opphør av nydyrking av myr (ingen konflikt)

Klimaskog

DEBATT

Delta i debatten, skriv til oss!

Send ditt innlegg til skog@dirnat.no. Innlegg kan også sendes pr. post til

Naturvesen Postboks 9590 Granveid, 0315 Oslo. Mer informasjon vedrørende innlegg og vår samarbeidskontrakt blir prioritert.

Kronikk: Min 5000 tegn med mellomrom. Ledningslinje: Min 250 tegn med mellomrom. Kan bestilles innlevert og korrigert.

Publisering forbeholdt etter redaksjonens og forfatterens innvordning, og til publisering av det som er relevant.

KRONIKK

Klimaskog: Det fornyelige skogstypet er viktig for skogsmarkering i Trøndelag, og et mål for myndighetene, skriver artikkelforfatteren. FOTO: ARNE I. LARSEN. NERSH 108/12/10 FOR SDOG/OLAV LANGRANG

Direktoratets synsing

Direktoratet for naturforvaltning anbefaler Miljøvervdepartementet ikke å utvide det fornyelige skogstypet som et klimaskogstypet.

Det styrer instruksert av at direktoratet bedriver mer synsing om klimaskogstypet vurdering.

Innen 2020 skal de norske utplante av klimaskogstypet redusere med 15 til 20 millioner tonn. For å få fram klimaskogstypet forslag til hvordan vi kan nå dette viktige klimamålet, etablerte regjeringen i 2006 en gruppe på trevris i flere statlige etater. Gruppen fikk navnet Klimaskog 2020.

Gruppen samarbeider også med andre relevante fagmiljøer. Blant andre Norsk institutt for skog og landskap, Klimaskog 2020 og et mål for myndighetene i 2005 ble stortingsregjeringen utarbeide nasjonale strategier for økt fornyelige skogstypet. Landbruks- og matdepartementet bestilte en utredning fra Norsk institutt for Skog og Landskap som konkluderte med at fornyelige skogstypet kan økes med 15 til 20 millioner tonn i den kommende klimainnsatsen.

Det Østnått gir, er å se bort fra Stortingets viktige grunnlag for vedtakene i behandlingen av Stm.nr. 30. Det kan være viktig, og det kan være et innvirkning av at Dirnat baserer seg mer på

å øke bruken av biomasse (St. meld. nr. 39 (2008-09) Klimatforordningen – innbrøstet er det av løsnings).
Selv om vi øker fornyelige skogstypet med 5 millioner kubikkmeter per år, betyr det at vi fortsatt bærer bare knapt 60 prosent av skogstypet (knappt 40 prosent i dag). Til sammenligning bærer Sverige 80-90 prosent av sin skogstypet. Det viser at Skog og Landskap har vært nok så forsiktig i sin vurdering av en mulig økning av fornyelige skogstypet i Norge.

Når Dirnat berør det at ikke er sammenligning for det fornyelige skogstypet like vil gå ut over biologisk mangfold. En man spørre seg om de har tatt seg bryet med å se rapporten fra Skog og Landskap. Rapporten blir ikke nevnt med et ord i notatet fra Dirnat. Selv i klimainnsatsen gjemmer den med sitt farger. På den måten blir det tilfallet endlere for Dirnat å konkludere slik de gjør, nemlig med å fraråde Miljøvervdepartementet å i med økt fornyelige skogstypet som et klimaskogstypet.

Det Østnått gir, er å se bort fra Stortingets viktige grunnlag for vedtakene i behandlingen av Stm.nr. 30. Det kan være viktig, og det kan være et innvirkning av at Dirnat baserer seg mer på

å øke bruken av biomasse (St. meld. nr. 39 (2008-09) Klimatforordningen – innbrøstet er det av løsnings).
Selv om vi øker fornyelige skogstypet med 5 millioner kubikkmeter per år, betyr det at vi fortsatt bærer bare knapt 60 prosent av skogstypet (knappt 40 prosent i dag). Til sammenligning bærer Sverige 80-90 prosent av sin skogstypet. Det viser at Skog og Landskap har vært nok så forsiktig i sin vurdering av en mulig økning av fornyelige skogstypet i Norge.

Når Dirnat berør det at ikke er sammenligning for det fornyelige skogstypet like vil gå ut over biologisk mangfold. En man spørre seg om de har tatt seg bryet med å se rapporten fra Skog og Landskap. Rapporten blir ikke nevnt med et ord i notatet fra Dirnat. Selv i klimainnsatsen gjemmer den med sitt farger. På den måten blir det tilfallet endlere for Dirnat å konkludere slik de gjør, nemlig med å fraråde Miljøvervdepartementet å i med økt fornyelige skogstypet som et klimaskogstypet.

Direktoratet for naturforvaltning (Dirnat) har gått gjennom alle forslagene til Klimaskog 2020. To av forslagene anbefaler de Miljøvervdepartementet ikke å utvide videre. Begge forslag

Direktoratet for naturforvaltning (Dirnat) har gått gjennom alle forslagene til Klimaskog 2020. To av forslagene anbefaler de Miljøvervdepartementet ikke å utvide videre. Begge forslag

Direktoratet for naturforvaltning (Dirnat) har gått gjennom alle forslagene til Klimaskog 2020. To av forslagene anbefaler de Miljøvervdepartementet ikke å utvide videre. Begge forslag

Direktoratet for naturforvaltning (Dirnat) har gått gjennom alle forslagene til Klimaskog 2020. To av forslagene anbefaler de Miljøvervdepartementet ikke å utvide videre. Begge forslag

INNTRYKKT
•Direktoratet bedriver mer synsing om klimaskogstypet vurdering.

INNTRYKKT
•Direktoratet bedriver mer synsing om klimaskogstypet vurdering.

INNTRYKKT
•Direktoratet bedriver mer synsing om klimaskogstypet vurdering.

INNTRYKKT
•Direktoratet bedriver mer synsing om klimaskogstypet vurdering.

Er det trygt å spise brød?

I en rapportasje i Trondheim-Avisa 5. juli fortelles det om korn som rimer på rot. Det blir også nevnt gjendrivere som har vært flinke til å spreke åkrens sine med middel både mot strålekorting og søppel.

Ut på dagen kom jeg i samtale med en person som hadde informasjon om dette fra Danmark. Det viste seg at dansker som driver produksjon med hestevær, og med oppdrett for salg av andeparker, foretar garanti for at det dirkornet de kjøper ikke har vært behandlet med middel for eroderkorting. Ansatte til reservasjonen er en analyse om å alle korn reduserer fertiliteten hos dyra.

Om kjøperens holdning er begrunnet i forskning eller erfaring vet jeg ikke. Men når prøver fra Danmark vilger mat til dyra sine som ikke har vært behandlet for strålekortning, burde vi kanskje stoppe opp litt.

TRYGT Å SPISE?

•Har vi som kjøper mattem eller brød i butikken noen grunn til engstelige?

Hva med korn som brukes til matfor oss? Har vi som kjøper mattem eller brød i butikken noen grunn til engstelige?

Vi har et Mattilsyn som skal følge med på hva produsentene, forhandlerne og distributørene gjør med den maten de selger til oss. Jeg tviler imidlertid på om myndighetene ønsker at Mattilsynet skal legge seg bort i dette. Det blir i så fall en stor sak som strider mot regjeringens målsetting om billig mat.

Nel, i våre bander bruker alle lovlig midler i åkeren og sørge for gode avlinger og billig korn, og la tilsværte sørge for at vi forbrukere ikke bruker vår kostbare tid til oppmerksomhet om denne saken.

Når Dirnat overveier om de i dette tilfellet bedriver mer synsing om klimaskogstypet vurdering.

Stivle Arstad
Norsk Skog Skog AS

Dirnat

MELSE

En rapportasje i Trondheim-Avisa 5. juli fortelles det om korn som rimer på rot. Det blir også nevnt gjendrivere som har vært flinke til å spreke åkrens sine med middel både mot strålekorting og søppel.

Ut på dagen kom jeg i samtale med en person som hadde informasjon om dette fra Danmark. Det viste seg at dansker som driver produksjon med hestevær, og med oppdrett for salg av andeparker, foretar garanti for at det dirkornet de kjøper ikke har vært behandlet med middel for eroderkorting. Ansatte til reservasjonen er en analyse om å alle korn reduserer fertiliteten hos dyra.

Om kjøperens holdning er begrunnet i forskning eller erfaring vet jeg ikke. Men når prøver fra Danmark vilger mat til dyra sine som ikke har vært behandlet for strålekortning, burde vi kanskje stoppe opp litt.

TRYGT Å SPISE?

•Har vi som kjøper mattem eller brød i butikken noen grunn til engstelige?

Hva med korn som brukes til matfor oss? Har vi som kjøper mattem eller brød i butikken noen grunn til engstelige?

Vi har et Mattilsyn som skal følge med på hva produsentene, forhandlerne og distributørene gjør med den maten de selger til oss. Jeg tviler imidlertid på om myndighetene ønsker at Mattilsynet skal legge seg bort i dette. Det blir i så fall en stor sak som strider mot regjeringens målsetting om billig mat.

Nel, i våre bander bruker alle lovlig midler i åkeren og sørge for gode avlinger og billig korn, og la tilsværte sørge for at vi forbrukere ikke bruker vår kostbare tid til oppmerksomhet om denne saken.

Når Dirnat overveier om de i dette tilfellet bedriver mer synsing om klimaskogstypet vurdering.

Stivle Arstad
Norsk Skog Skog AS

Dirnat

ONSDAG 22. SEPTEMBER 2011 TRONDHEIM-AVISA

DIREKTORATET FOR NATURFORVALTNING

Trøndelag-Avisa

MENINGER 3

SJEFREDAKTØR OG ADM. DIR.: ARVE LØBERG

NYHETSREDAKTØR: ANNE-MARIE VOLLSTAD, POLITIKKREDAKTØR: JOHN A. BRELMOEN, MILJØREDAKTØR: VIKTOR STRANDHAGEN, UTVEIINGSREDAKTØR: HILMA FRØSTAD, SPESIALREDAKTØR: ANNE-MARIE VOLLSTAD, MILJØREDAKTØR: ANNE-MARIE VOLLSTAD

MILJØREDAKTØR: ARNE LØBERG. FOTO: SDOG/OLAV LANGRANG

Kampen om sannheten

KRONIKK
Matthias Selvig
trevris skogstypet

Denne bemerkelsesverdige skogstypet er trolig det mest villkroede og produktive treet som er introdusert til Europa på 1900-tallet. Dette er første settning i bokser av skogstypet i Norge og Europa fra 2006. Videre i samme verk er treets egenskaper omtalt, det viser både til de helt spesielle vekstegenskapene i kystklima og til de fremragende virkeseenskapene.

I Norge utsettes dette treet for en høstet for tiden. I demensinnsatsen skiller det ikke mellom tretegege egenskaper og hvordan treet vokser og eller ber brukes. Argumenter mot treet mangler også faglig dokumentasjon og man harer ikke på skogforskningen som har fulgt dette treet tett, både her i landet og i utlandet, i nær 100 år. I de siste det heller på bakgrunnen i form av utsette som skilken sprer seg riper det i kankarussonen. Skogvinteren som er grunnlagt og økt på skilken sprer seg, fordi eller rydder han eller hun den selvsteg vekt på samme måte som vedkommende vilger av innen markert vegstapet i skogene sine. Ildge skogstypet sprer skilken seg, under eller like forhold, lin boden om norsk gran, men datteren om furu og bjerk.

Skilken sprer seg riper fordi den vokser så raskt at det ikke kommer til å bli mark og det gir et over biologisk mangfold, frambrøder Sakina. For det første og senere skilken sprer seg akkurat på samme måte som norsk gran og andre treer vokser i tette bestand. For det andre vil jeg anbefale en tur til Bodo-marka sammen med hestebogstapen når de ber om å øke motet og øke «Eventyrskogen» sin i skilken.

Det er jo selvsagt alvorlig nok for verdensmarkedet, men det er ikke skilken fell. Derimot er det verdensmyndighetene som har gjort en for dårlig jobb både her og etter været. Høstet for skilken når den biologiske mangfold med bruk av skilke. Man må både øvre og ha vilje til å se det biologiske mangfold i et videre perspektiv enn det som vokser i skogstypet skilken og vi skal leve både i det og av den.

Menstrer er den siste utbredende betegnelsen på skilke. Årbestet og Sakina lever av. At skilken kan bli grunn og kjempestor skal være et problem. Her tar man virkelig sin over seg problemene om 70 år, fordi da vil det bli så forberdige kostbart å ferme disse store trestor. Skulle noen mot forordning på så skilke vil jeg bare minne om at kanskje er det noen om 70 år også som har bruk for disse store trestor.

I Norge hogger vi skilken når de blir ca. 30 meter (80-80 år), fordi det skilken utstyret vi bruker i skogbruk brukes for å øke dimensjonen i skilken hjemland har de selv sagt mistet utstyret som kan se store dimensjoner.

Skilken sprer seg riper fordi den vokser så raskt at det ikke kommer til å bli mark og det gir et over biologisk mangfold, frambrøder Sakina. For det første og senere skilken sprer seg akkurat på samme måte som norsk gran og andre treer vokser i tette bestand. For det andre vil jeg anbefale en tur til Bodo-marka sammen med hestebogstapen når de ber om å øke motet og øke «Eventyrskogen» sin i skilken.

Skilken sprer seg riper fordi den vokser så raskt at det ikke kommer til å bli mark og det gir et over biologisk mangfold, frambrøder Sakina. For det første og senere skilken sprer seg akkurat på samme måte som norsk gran og andre treer vokser i tette bestand. For det andre vil jeg anbefale en tur til Bodo-marka sammen med hestebogstapen når de ber om å øke motet og øke «Eventyrskogen» sin i skilken.

Skilken sprer seg riper fordi den vokser så raskt at det ikke kommer til å bli mark og det gir et over biologisk mangfold, frambrøder Sakina. For det første og senere skilken sprer seg akkurat på samme måte som norsk gran og andre treer vokser i tette bestand. For det andre vil jeg anbefale en tur til Bodo-marka sammen med hestebogstapen når de ber om å øke motet og øke «Eventyrskogen» sin i skilken.

Det er jo selvsagt alvorlig nok for verdensmarkedet, men det er ikke skilken fell. Derimot er det verdensmyndighetene som har gjort en for dårlig jobb både her og etter været. Høstet for skilken når den biologiske mangfold med bruk av skilke. Man må både øvre og ha vilje til å se det biologiske mangfold i et videre perspektiv enn det som vokser i skogstypet skilken og vi skal leve både i det og av den.

Menstrer er den siste utbredende betegnelsen på skilke. Årbestet og Sakina lever av. At skilken kan bli grunn og kjempestor skal være et problem. Her tar man virkelig sin over seg problemene om 70 år, fordi da vil det bli så forberdige kostbart å ferme disse store trestor. Skulle noen mot forordning på så skilke vil jeg bare minne om at kanskje er det noen om 70 år også som har bruk for disse store trestor.

I Norge hogger vi skilken når de blir ca. 30 meter (80-80 år), fordi det skilken utstyret vi bruker i skogbruk brukes for å øke dimensjonen i skilken hjemland har de selv sagt mistet utstyret som kan se store dimensjoner.

Sitkagran i verneområder

DIREKTORATET FOR
NATURFORVALTNING

Foto av sitka: SNO. Foto av åpen kystlynghei: Lise Hatten

Skogeierne raser mot svartelisting av sitkagran

Sitkagran, det mest brukte fremmede treslaget i Norge, er havnet på Artsdatabankens svarteliste. Det får skogeierne til å se rødt.

Sitkagrana er viktig for norsk skogbruk. Om vi ønsker en ambisiøs strategi for skogplanting, slik regjeringens klimamelding går inn for, kommer vi ikke utenom sitkagran, sier Jarle Holberg til NTB. Han er næringspolitisk sjef i Allskog, som organiserer skogeierne i Midt-Norge og Nord-Norge.

— Sitka er klimatreet nummer én. Den binder dobbelt så mye CO₂ som vanlig gran og vokser på plasser der vanlig gran ikke trives, legger han til.

Fremmede arter

- Felles utfordringer – trekker ikke alltid samme konklusjon
- Utenlandske treslag for skogproduksjon og juletrær/pyntegrønt
- Sitkagran i kystlynghei som klimatiltak
- Utsiktet innførsel av fremmede skadelige organismer
- Bevisst import av mørk jordhumle
- Seminaturalig kulturmark i god hevd er motstandsdyktig

- **Forskrift om utsetting av utenlandske treslag** trådte i kraft 1. juli 2012. Krav om tillatelse ved utplanting til skogbruksformål inkludert pyntegrønt. Fylkesmannen saksbehandler.
  - **Forskrift om innførsel og utsetting av fremmede organismer.** Nytt utkast sendes på høring i vår.
-

Eksempel: utilsiktet «introduksjon» til og spredning i Norge - insekter

---

DIREKTORATET FOR
NATURFORVALTNING

Utilsiktet introduksjon som blindpassasjerer:

- med bearbeidet trevirke (7)
- med dyr og dyrefor (17)
- med ferie- og fritidsutstyr (5)
- med gartneri- /planteskolevarer(11)
- med hageplanter (6)
- med jord (27)
- med masse (19)
- med matvarer (15)
- med pattedyr (3)
- med planter (68)
- med trevirke (16)
- vektor ukjent (12)

Utilsiktet spredning:

- fra botaniske hager (33)
  - fra bygg og anlegg (6)
  - fra gartneri (40)
  - fra grøntanlegg (37)
  - fra hagebruk (35)
  - fra handel (18)
  - fra jordbruk (18)
  - fra planteskoler (44)
  - fra privathager (28)
  - fra skogbruk (7)
  - fra turisme (10)
  - fra zoologiske hager (10)
-

Boersvineblom på Lista i Vest-Agder

DIREKTORATET FOR
NATURFORVALTNING

- Sannsynligvis innført med med malm fra Sør-Afrika
- Giftig for storfe og mennesker
- Kan spre seg til sanddynene langs Lista-strendene?

INON Inngrepsfri natur

DIREKTORATET FOR
NATURFORVALTNING

Kartleggingen Direktoratet for naturforvaltning har gjort de siste 25 årene viser at hensynet til inngrepsfri natur stadig må vike for andre interesser og samfunnshensyn.

Hva vil skje med våre inngrepsfrie naturområder de neste 25 årene?

Foto: Samfoto

Kartlegging av inngrepsfrie områder i Norge (INON)

DIREKTORATET FOR
NATURFORVALTNING

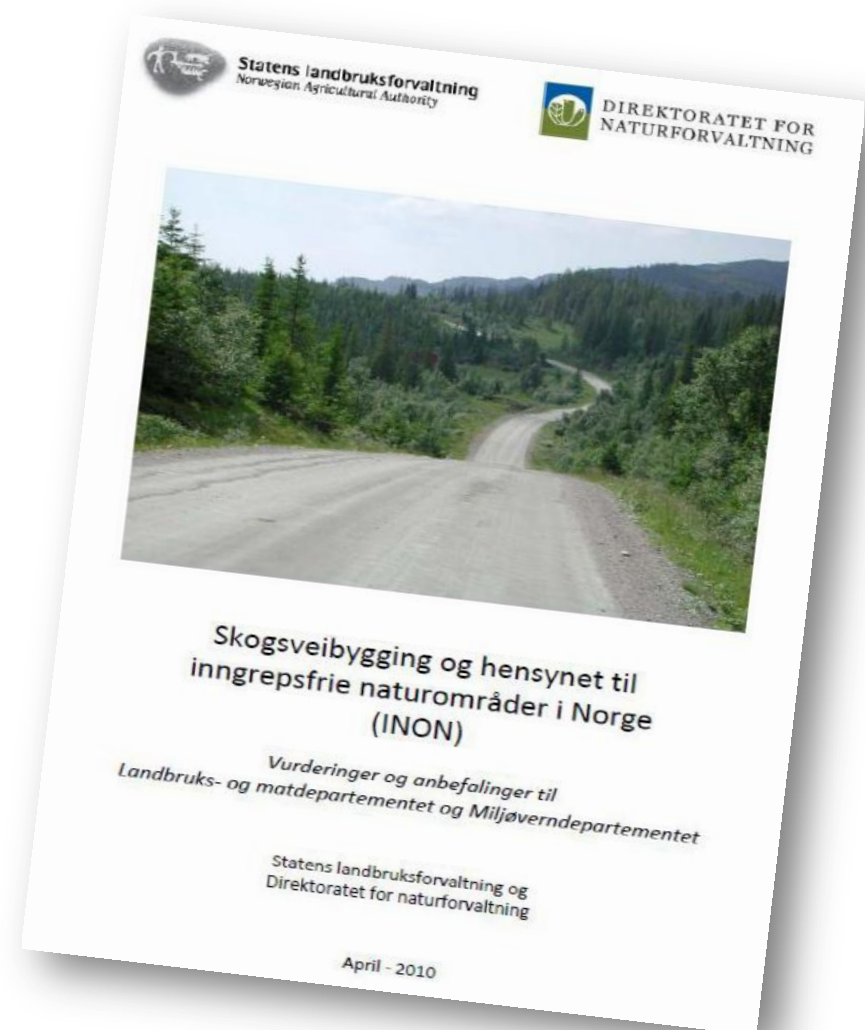
- Kartleggingen for perioden 2003 – 2008 viste at energisektoren var ansvarlig for størstedelen av det totale bortfallet av inngrepsfrie naturområder med til sammen ca. 40 prosent. Jord- og skogbrukssektoren sto til sammenligning bak drøyt 30 prosent av bortfallet i samme periode.
- Behovet for veier i skogbruket er hovedårsaken til bortfall av inngrepsfri natur i landbrukssektoren.
- Ny kartlegging planlegges gjennomført i 2013
- DN er avhengige av at kommunene bidrar med sine traktorveidata i den kommende kartleggingen.

Skogsveibygging og hensynet til inngrepsfrie naturområder INON

DIREKTORATET FOR
NATURFORVALTNING

- Viktig, nødvendig og nyttig samarbeid mellom DN og SLF i 2010
- Har skapt en bedre felles forståelse av utfordringene
- Rapporten inneholder felles viktige anbefalinger for videre arbeid med tematikken
- Anbefalingene i rapporten kommer til nytte bl.a. ved kommende gjennomgang av Landbruksveiforskriften

Skogsveibygging og hensynet til inngrepsfrie naturområder

DIREKTORATET FOR
NATURFORVALTNING

Sentralt i rapporten er anbefaling om:

- Bedre rutiner for utarbeidelse av hovedplaner for skogsveier
- Kompensasjon for alternativer til å bygge vei
- Utarbeide veileder for saksbehandling der veisøknader berører inngrepsfri natur
- Revidering av Landbruksveiforskriften
- Revidering av NMSK-forskriften (tilskuddsforskriften)
- Felles instruks for registrering og kartfesting av veier, i regi av Statens kartverk

Den delen av oppdraget som går på forbedring av datakvaliteten for skogsveier i INON-databasen har SLF og DN gjennomført i samarbeid med Statens kartverk.

Naturindeks- Kampen om definisjonsmakta

DIREKTORATET FOR NATURFORVALTNING

16. januar 2015

Økosystem Nyheter 47

Markus Solberg i skogen. Han er leder for skogseierne i Skogseierne Norge. Solberg er leder for skogseierne i Skogseierne Norge.

Slåss for skog mot direktorat

Slåss for skog mot direktorat

Et direktorat vil begrense hagsten i norske skoger, et annet mener til fortsatt hogst og tilplanting. Skogseierne mener seg utatt for usaklige angrep.

Det er ikke alle som er enige om hva som er en skog. I Norge er det over 10 millioner hektar skog, og det er viktig å vite hva som er en skog. Skogseierne Norge mener at skog er et område som er beplantet med trær og busker, og som er egnet til hogst og tilplanting. Direktoratet for Naturforvaltning mener at skog er et område som er beplantet med trær og busker, og som er egnet til hogst og tilplanting. Skogseierne Norge mener at skog er et område som er beplantet med trær og busker, og som er egnet til hogst og tilplanting. Direktoratet for Naturforvaltning mener at skog er et område som er beplantet med trær og busker, og som er egnet til hogst og tilplanting.

Skogseierne Norge mener at skog er et område som er beplantet med trær og busker, og som er egnet til hogst og tilplanting. Direktoratet for Naturforvaltning mener at skog er et område som er beplantet med trær og busker, og som er egnet til hogst og tilplanting. Skogseierne Norge mener at skog er et område som er beplantet med trær og busker, og som er egnet til hogst og tilplanting. Direktoratet for Naturforvaltning mener at skog er et område som er beplantet med trær og busker, og som er egnet til hogst og tilplanting.

Slåss for skog mot direktorat

Skogseierne Norge mener at skog er et område som er beplantet med trær og busker, og som er egnet til hogst og tilplanting. Direktoratet for Naturforvaltning mener at skog er et område som er beplantet med trær og busker, og som er egnet til hogst og tilplanting. Skogseierne Norge mener at skog er et område som er beplantet med trær og busker, og som er egnet til hogst og tilplanting. Direktoratet for Naturforvaltning mener at skog er et område som er beplantet med trær og busker, og som er egnet til hogst og tilplanting.

Slåss for skog mot direktorat

Skogseierne Norge mener at skog er et område som er beplantet med trær og busker, og som er egnet til hogst og tilplanting. Direktoratet for Naturforvaltning mener at skog er et område som er beplantet med trær og busker, og som er egnet til hogst og tilplanting. Skogseierne Norge mener at skog er et område som er beplantet med trær og busker, og som er egnet til hogst og tilplanting. Direktoratet for Naturforvaltning mener at skog er et område som er beplantet med trær og busker, og som er egnet til hogst og tilplanting.

Slåss for skog mot direktorat

Skogseierne Norge mener at skog er et område som er beplantet med trær og busker, og som er egnet til hogst og tilplanting. Direktoratet for Naturforvaltning mener at skog er et område som er beplantet med trær og busker, og som er egnet til hogst og tilplanting. Skogseierne Norge mener at skog er et område som er beplantet med trær og busker, og som er egnet til hogst og tilplanting. Direktoratet for Naturforvaltning mener at skog er et område som er beplantet med trær og busker, og som er egnet til hogst og tilplanting.

Slåss for skog mot direktorat

Skogseierne Norge mener at skog er et område som er beplantet med trær og busker, og som er egnet til hogst og tilplanting. Direktoratet for Naturforvaltning mener at skog er et område som er beplantet med trær og busker, og som er egnet til hogst og tilplanting. Skogseierne Norge mener at skog er et område som er beplantet med trær og busker, og som er egnet til hogst og tilplanting. Direktoratet for Naturforvaltning mener at skog er et område som er beplantet med trær og busker, og som er egnet til hogst og tilplanting.

NÆRINGS LIV

Potetlagrene minker

Lagrene av potetlagre er i ferd med å minker, og det er et resultat av klimaendringene. Dette kan ha store konsekvenser for potetproduksjonen i Norge.

Økser thrives ute

Økser thrives ute, og det er et resultat av klimaendringene. Dette kan ha store konsekvenser for økseproduksjonen i Norge.

Mattilsynet advarer

Mattilsynet advarer mot å bruke antibiotika i landbruksproduksjonen. Dette kan ha store konsekvenser for helsen til dyrene og menneskene.

Økt kjøttproduksjon

Økt kjøttproduksjon i Norge er et resultat av klimaendringene. Dette kan ha store konsekvenser for miljøet og helsen til dyrene.

Salgspartner i USA

Salgspartner i USA er et resultat av klimaendringene. Dette kan ha store konsekvenser for økonomien i Norge.

Allskog raser mot

Allskog er så frustrert over tittis håndtering av skogsaker, at de mener direktør Tor Arne Solberg bør ta sin hatt å gå.

Vi har valgt Solberg

Vi har valgt Solberg som leder for skogseierne i Norge. Dette er et resultat av klimaendringene.

Økt kjøttproduksjon

Økt kjøttproduksjon i Norge er et resultat av klimaendringene. Dette kan ha store konsekvenser for miljøet og helsen til dyrene.

Salgspartner i USA

Salgspartner i USA er et resultat av klimaendringene. Dette kan ha store konsekvenser for økonomien i Norge.

Skogseierne Norge mener at skog er et område som er beplantet med trær og busker, og som er egnet til hogst og tilplanting. Direktoratet for Naturforvaltning mener at skog er et område som er beplantet med trær og busker, og som er egnet til hogst og tilplanting. Skogseierne Norge mener at skog er et område som er beplantet med trær og busker, og som er egnet til hogst og tilplanting. Direktoratet for Naturforvaltning mener at skog er et område som er beplantet med trær og busker, og som er egnet til hogst og tilplanting.

Hund og katt eller hånd i hanske?

DIREKTORATET FOR
NATURFORVALTNING

- Fruktbart samarbeid a la blomsten og bien?
  - Synergier og «vinn-vinn» .
- «Jordbruk»er helt klart den sektoren som «miljø» har hatt lengst og mest utviklet samarbeid med , - skogbruk mer nyansert
- Fortsatt mange felles **verdier** og **mål** som egner seg å samarbeide om ?
- Framtidas utfordringer knyttet til **klimateutfordringer** og ressurs- og **areal**knapphet gjør samarbeidet enda mer nødvendig , - viktig å finne gode balansepunkt

Takk for oppmerksomheten !

DIREKTORATET FOR
NATURFORVALTNING

